

Olle

I Tidningen Hästen nr. 1 utgiven 1922 finns denna fantastiska berättelse om en av de första hingstarna i Russ-stamboken - Olle 2 -. Ingen tvekan om att ägaren var mäktigt stolt över sin lilla hingst, och det hade han ju all anledning att vara. Kanske är det generna från Olle som ligger till grund för dagens snabbfotade russ. Artikeln visar också hur dåtidens russ användes, d.v.s. som snabba landsvägstravare, som både i snabbhet och styrka kunde mäta sig med den betydligt större lanthästen.

Tipstack till Agneta Hecht

"OLLE".
En ponnyhingsts märkliga historia.

Ofta då jag råkar min vän E. P. Elfner glider samtalet in på hästar. Elfner har i alla tider varit hästintresserad, deltagit i många utställningar och åsett många tävlingar av olika slag och kan följaktligen berätta många högeligen intressanta upplevelser.

Sist vi råkades berättade hr Elfner om sina ponnyhästar i allmänhet och om Olle i synnerhet.

Vi låta alltså Elfner berätta:

"Olle föddes 1879 på Gottland. Modern, mormodern o. s. v. tillhörde en strängt avsondrad hiord inom vilken stark inavel varit rådande. Hjordens ägare var en entusiastisk russvän. Icke desto mindre experimenterade han då och då med en tillsats av annat blod. Frukten av ett dylikt experiment blev Olle som föddes i skogen. Första vintern tillbrakte han med modern och några nära anförvanter under ett tröskverksskjul utsatt för alla vindar, oftast med drivan till bädd och utkastad halm till foder. Måhända var det dessa barndomsminnen, som framkallat hans rädsla för, ja bitterhet mot människan, ty när hjorden följande vinter drevs hem gjorde Olle sig osynlig. Tvenne er-

farna fångstmän narrade honom då in i en löpsnara och så var det förbi med friheten. Tappert stred han dock för sin självständighet. Båda hästjägarna fingo lägga sig på la-sarettet.

Olle var på det tredje året då jag köpte honom. Den kvällen jag led-

de hem Olle, blev jag alldeles blöt av svett, ty värre häst har jag aldrig hanterat, ty hans oavlätliga strävan var att antingen anfälla mig eller att slita sig loss.

Sedan Olle gått några dagar i rastgården skulle jag börja med inkörningen. Men så snart jag kom

in på rastgården kom Olle mot mig på bakbenen med ögon som gnistrade av ilska. Men som jag på den tiden var både stark och vig fattade jag hästen i frambenen och slog honom över ända. Olle upp igen med samma resultat, vilket upprepades flera gånger. Sista gången

Första gången Olle visades på en utställning var han 20 år gammal, men erövrade det oaktat 1:a pris och hederspris.

Clarence v. Rosen skrev då följande i en Stockholms-tidning:

"En bland utställningens förnämsta dragningskrafter var Olle. Det

den individuella tävlingen. Tre ston erhöles 2:a pris och ett sto 3:e pris. Firhöll dessutom 1:a pris och hederspris för flock samt 2:a pris för tandemkörning. Det väckte stor begeistring då jag med mitt tandem "Olle" och "Saga" körde i samma uppvisningsgrupp som fyrspannen,

manövern upprepades fick Olle därjämte hålla till godo med några kraftiga rapp. Efter den betan blev han någorlunda föglig och snart en pålitlig, trofast kamrat. Olle var 120 cm. i vinkelmått över manken. Aldrig en gång under sitt långa liv var han halt.

Ehuru jag kört och ridit många hästar i mitt liv, har jag aldrig träffat på en, som varit så tapper och uthållig som Olle. Det fanns ingen backe eller driva som kunde imponera på honom. Att i snabb trav tillryggalägga vägen mellan Uppsala och Gamla Uppsala för att vid framkomsten i ett hui med åkdon och två personer i detsamma sätta av upp på Odins höj, var för honom en sann lust och upprepades ofta.

Våra vanliga sommarfärder förde oss från Uppsala genom Västmanland, Dalarna in i Norge genom Härjedalen med en avstickare åt Jämtland genom Hälsingland och Gästrikland tillbaka till Uppsala. Under dessa resor lärde jag mig hålla av Olle som en riktig vän.

Under julferien var den vanliga turen: Uppsala—Sala, Sala—Säter, Säter via Falun till Leksand tredje dagen, omkring 23 mil på dessa dagar. Sedan kunde jag någon gång, då vägen var av ringa intresse öka dagsmarschen till 9 å 10 mil, för att i motsatt fall avkorta densamma till 2 å 3 mil.

var ett nöje att se den lille, energiske gottlandshästens trav framför gigen.

Olle tillhör folkskolläraren E. P. Elfner, vilken å egendomen Rosendal invid Visby uppsatt ett stuteri i syfte att söka rädda och förädla det till avel dugliga material som ännu finnes kvar av den å Gottland inhemska "russen". Vid detta stuteri har hr Elfner samlat ett fjortontal russ-ston med Olle som beskällare, fortfarande lika kraftig och fruktbar som någon fyraårig fåle.

Vid lantbruksmötet i Gävle år 1901 erhöles jag för "Olle" ånyo 1:a pris och 1:a pris för "Saga" samt 2:a pris för "Flora".

Vid lantbruksmötet i Norrköping 1906 försvarade "Olle" och "Saga" samma utmärkelse.

Saga hade då ett sex dagars föl vid sidan som givetvis hade svårt att följa med modern. Jag placerade då fölet vid min sida i gigen och höll tömmarna med ena handen och fölungen med den andra.

Detta ekipage väckte stor uppmärksamhet vid utställningen. Bland andra som togo de ovanliga passagerarna i närmare skärskådande befann sig även konung Oscar, som uttalade sin förnöjelse över smättningarna.

Vid Örebroutställningen 1911 uppträdde Olle igen jämte sex ston. Han var då fyllda 32 år. Och fortfarande tillerkändes Olle 1:a pris i

bland annat svenska statens ståtliga fuxhingstar från Strömsholm.

Sista året jag bodde på Gottland erhöles jag en dag besök av överhovstallmästaren greve Piper av Sövedeborg, dåvarande chef för stuteriöverstyrelsen, vilken ville se mina hästar.

Vi bodde då i andra våningen. Sedan vi samtalat en stund reste sig greve Piper och föreslog vi skulle gå ut till hästarna. (Jag hade förut tillsagt min stallkarl att hämta dem). Jag slog då upp dörren och in marscherade Olle, Flora Andra och den 2-åriga Saga. De hade nämligen vänjts att även gå i trappor.

Jag tog då Saga och lyfte henne upp på bordet, där hon stod stilla och beskedlig.

Greve Piper blev ofantligt road och utbrast: "Så gammal hästkarl jag är har jag aldrig förr sett en 2-års häst på ett bord. Ensamt detta var värt en resa till Gottland".

Olle hade aldrig en sko på sina hovar men gick det oaktat isbana på en kilometer tid av 2.02! Han var ovanlig i mer än ett avseende, som följande skall visa.

Hans trav var ej det hos kallblodiga hästar vanliga diagonaltravet utan fyrtaktrav, vilket förklarar hingstens ovanliga snabbhet.

Vid nyssnämnda tillfälle då greve Piper besökte mig hölls hästpremiering vid Roma kloster. Jag

åkte ensam dit med Olle från Visby men vid återfärden antog greve Piper min erbjudan att åka efter Olle och vägen togs i en enda travreppis. Då han steg ur tog han upp sin klocka och såg på den. Hans ansikte var ett enda stort frågetecken då han satte klockan till örat. "Jo sannerligen går hon inte!"

Vi ha nu åkt fyra mil på icke fullt tre timmar; aldrig har jag åkt så fort! Ägde jag en sådan häst hade jag honom i glasskåp och skulle ej nämnas åka med honom!"

Vid ett tillfälle i Näsvisken kom Olle in i köket varest han passade på att plocka i sig allt ätbart från bordet. Kalaset smakade tydligen, ty några dagar efter kom han igen, men fann då dörren låst. Detta förtröt honom och han beslöt att hämnas. Han gick in i farstun där köksdörren och en annan dörr fanns en gång och så ut igen och ställde sig såsom på lur vid byggnadens ena kmt. Då han trodde sig obemärkt gick han än en gång in på samma ställe och vad tror ni jag sedan fann i farstun? Jo en hög vid vardera dörren!

1889 års vinter var rik på snö. Det snöade bl. a. oavbrutet en hel vecka och alla tåg voro inställda vid Uppsala lika länge. Jag åkte då från Uppsala när snövädret slutat med Olle den vanliga vägen Sala—Säter till Leksand. Men aldrig har jag varit ute på värre resa, driva på driva och kallt tillika. Först på tredje dagen av min resa såg jag några snöskottare ute. Sent på kvällen nämnda dag kom jag till Brunns Görans gård i Västerby, Hedemora, en gammal god vän till mig. Jag hade nog kunnat väcka honom men gjorde det inte. Letade på ett skjul varest jag ställde in Olle sedan jag försökt torka av honom is och snö. Utanför låg en halmstack från vilken jag drog in halm och packade omkring honom i spiltan jäms med ryggen. Sedan rullade jag åkfallen omkring mig själv och så lade jag mig intill Olle. Vi sovo gott till morgonen båda två.

Den 9 febr. 1907 deltog jag i en travtävling vid Sundsvall. Åkte dit med Olle från Näsvisken. Följande dag återvände jag från Sundsvall kl. 6 fm. och hade då sällskap av stortravarna "Sleipner", "Asta", Lundins "Freja" samt en 4-årig hingst "Drott" e. "Gange-Rolf".

Mitt sällskap satte genast så pass hög fart att jag inte ville följa utan lät dem köra ifrån mig.

Vid Njurunda gjorde jag uppehåll och intog frukost och fortsatte sedan till Gnarp varest jag gjorde

uppehåll för middagsmåltid. Medan jag satt och drack kaffe kommo mina följeslagare efter, vilka voro storligen förvånade att finna mig där. De hade gjort uppehåll på annat ställe varest jag kört förbi dem.

Nu blev jag ombedd att köra först vilket skedde. Men då Olle och jag körde in i Hudiksvall kl. 8 på kvällen var det inga fler med av sällskapet än ovannämnda Drott, som dock var betäckt av skum. Men min 28-åriga Olle var obetydligt svettig! Väglängden mellan nyssnämnda städer är 9 mil.

Olle var 35 1/2 år gammal då han fick en kula för pannan. Den dagen var det sorg i skolmästarebostället i Näsvisken. Vi delade liuvt och lett tillsammans i mer än 30 år. Undrar någon på om jag blir vemodig vid minnet av den trofaste kamraten?"

Sedan E. slutat sin berättelse hämtas Olles hud ned från vinden och rullas ut på golvet. Elfner böjer sig ned och stryker över den ännu glänsande halsen. Då han åter reser sig glimmar något vått i hans ögonfransar . . .

Häradsbygden i dec. 1921.

Liss L. Carlsson.